

Пузирна Наталія Станіславівна,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри публічного та приватного права
(Національний університет «Чернігівська політехніка»)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7297-0829>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОФІСУ ОМБУДСМАНА В УКРАЇНІ

У статті проведено аналіз та здійснено характеристику адміністративно-правового забезпечення діяльності офісу омбудсмена в Україні. Наголошено, що Україна як демократична країна має забезпечувати ефективний захист прав людини, використовуючи державні інституції, серед яких одну з ключових ролей має відігравати парламентський контроль в особі Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Свою діяльність омбудсман організовує через офіс, який забезпечує організаційну, правову, науково-консультативну, інформаційно-аналітичну, науково-експертну, контрольню-ревізійну, матеріально-технічну, фінансову й інші складові діяльності омбудсмена.

Ключові слова: адміністративно-правове забезпечення, офіс омбудсмена, діяльність, представник.

Постановка проблеми. Україна як демократична країна має забезпечувати ефективність захисту прав людини, використовуючи державні інституції, серед яких одну з ключових ролей має відігравати парламентський контроль в особі Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений). У контексті діяльності цієї інституції не слід забувати про спеціальні інструменти, які дають змогу проводити ефективну роботу із захисту прав людини. Йдеться про функціонування та діяльність офісу омбудсмена.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження правового регулювання діяльності омбудсмена в Україні знайшло відображення в роботах таких учених-адміністративістів, як Є. С. Артюхов [1], С. В. Банах [2], І. К. Залюбовська [3] тощо. Дослідники приділили увагу таким аспектам, як адміністративно-правове регулювання інституту омбудсмена в Україні, функції омбудсмена в сучасному світі, а також парламентському контролю за діяльністю органів виконавчої влади як засобу забезпечення законності у сфері державного управління. Водночас питання адміністративно-правового забезпечення діяльності офісу омбудсмена в умовах воєнного стану залишаються недостатньо вивченими.

Мета статті – надати характеристику адміністративно-правового забезпечення діяльності офісу омбудсмена в Україні.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні офіс омбудсмена має такий склад [4]: сам омбудсман, 9 його представників за напрямками, 25 представників у регіонах, керівник і заступники в секретаріаті омбудсмена, Консультативна рада при Уповноваженому, Рада донорів, Консультативна рада з питань реалізації національного превентивного механізму, експертні ради при представниках омбудсмена, 12 радників.

Метою створення секретаріату омбудсмена є забезпечення діяльності цієї інституції [5; 6]. Для цього створено структурні підрозділи, які мають відповідні

завдання: забезпечити організаційну, правову, науково-консультативну, інформаційно-аналітичну, науково-експертну, контрольню-ревізійну, матеріально-технічну, фінансову й інші складові діяльності омбудсмена. Специфіка діяльності секретаріату омбудсмена полягає саме у створенні такої структури, яка забезпечуватиме парламентський контроль за правами людини на постійній основі.

У секретаріаті омбудсмена 19 самостійних структурних підрозділів (департаментів, відділів, управлінь), які займаються повним забезпеченням вказаних вище напрямків роботи та питаннями забезпечення роботи самого офісу омбудсмена [7].

Команда з оцінювання спроможності інституту омбудсмена [8] рекомендувала організувати більш чітке розмежування компетенцій та визначення стратегічних робочих завдань і функцій між департаментами секретаріату; забезпечити здійснення функціонального аналізу Секретаріату та його департаментів, щоб унеможливити дублювання або схожість функцій; налагодити регулярну міжвідомчу комунікацію та обмін досвідом; поліпшити співпрацю та взаємодію між центральним офісом і регіональними представництвами через здійснення спільних заходів, включно з тренінгами.

Крім секретаріату як органу, який має забезпечувати діяльність омбудсмена, потрібно проаналізувати й низку консультативно-дорадчих структур при омбудсмані: Консультативна рада, Рада донорів, Консультативна рада з питань реалізації національного превентивного механізму, експертні ради при представниках омбудсмена, 12 радників омбудсмена, а також Координаційні ради та Консультаційний центр.

З метою надання консультаційної підтримки, проведення досліджень, а також вивчення пропозицій щодо поліпшення стану захисту прав і свобод людини та громадянина створена Консультативна рада [5].

Консультативна рада (згідно з її положенням [9]) – це постійний колегіальний орган на громадських засадах

із рекомендаційним характером ухвалення рішень. До основних завдань ради належать: підготовка пропозицій та рекомендацій, консультативна підтримка, проведення досліджень, підтримка громадських ініціатив.

До повноважень Консультативної ради з питань реалізації національного превентивного механізму [10] належать: консультативна підтримка омбудсмана, залучення до відвідувань місць несвободи громадськості, експертних та наукових установ, фахівців, організація взаємодії з іноземними організаціями й органами у сфері запобігання катувань.

Окремо в системі консультативно-дорадчих органів створено координаційні ради, до яких входять представники омбудсмана з відповідного напрямку, представники міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, представники громадських об'єднань, представники науково-експертного середовища. Такі ради створюються для сприяння омбудсману та його представникам за відповідними напрямами у здійсненні контролю за додержанням прав і свобод людини громадянина, розробки законодавчих пропозицій, надання консультативної та експертної допомоги з питань поліпшення стану захисту прав і свобод людини та громадянина [11; 12].

Консультативний центр омбудсмана [13] створено для консультування, допомоги в захисті та поновленні прав людини, у т. ч. дитини (сприяння в розшуку дітей, повернення з територій, як окупованих, так і з РФ тощо), в умовах воєнного стану.

Радниками омбудсмана є правозахисники та представники громадянського суспільства громадських організацій. Вони підтримують зв'язок і співпрацюють з усім секретаріатом омбудсмана. Вони безпосередньо підпорядковані омбудсману та співпрацюють з ним із найгостріших і важливих питань [8, с. 48].

Як приклад можна навести моніторинговий візит Радника омбудсмана щодо стану роботи з внутрішньо переміщеними особами та спільні заходи з представниками виконавчої влади та представником секретаріату [14].

Розгалужена система представників омбудсмана з різних напрямів та регіональних представництв викликає необхідність аналізу її доцільності й уникнення дублювання повноважень.

Поява представників омбудсмана пов'язана з прийняттям Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» [5]: Уповноважений має право призначати своїх представників, організація діяльності та межі повноважень представників Уповноваженого регулюються «Положенням про представників Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини».

Аналізуючи Положення про представників омбудсмана [15], можна зробити висновок, що завданнями представників за напрямами є: представництво омбудсмана у відповідній сфері або регіоні з метою здійснення парламентського контролю за додержанням конституційних прав і свобод людини та громадянина й захисту прав кожного на території України і в межах її юрисдикції. Представники взаємодіють з відповідними самостійними структурними підрозділами секретаріату омбудсмана або регіональними представництвами.

Отже, мережа представників омбудсмана має такий вигляд [16]:

1) за напрямками роботи (із соціальних та економічних прав, з прав громадян, постраждалих унаслідок збройної агресії Росії проти України, з інформаційних прав, прав людини в місцях несвободи, з міжнародного співробітництва та європейської інтеграції, з рівних

прав і свобод, прав національних меншин політичних та релігійних поглядів, з прав дитини, в системі судоустрою з права на справедливе правосуддя та представництва в Конституційному Суді України, у системі органів сектору безпеки й оборони, а також окремо представники);

2) в областях України;

3) в окремих іноземних державах (Англія, Польща, Словаччина, Люксембург, Іспанія, Молдова).

Свого часу відсутність регіональних представництв омбудсмана сприяла нівеляції відмінностей між специфікою правозахисної діяльності в різних регіонах, тому серед шляхів підвищення ефективності захисту прав людини і громадянина А. О. Ткаліч [17, с. 201] запропонував забезпечення розширення повноважень омбудсмана та формування регіональних представництв омбудсмана.

Створення регіональних представництв як важливий етап вирішення проблем прав людини в регіонах О. О. Майданик [18, с. 14] пов'язує з проблемою поєднання представництва на місцях із представництвом з певних питань, тому що на місцях виявляються домінуючі в них проблеми, які потрібно розв'язувати.

На думку омбудсмана, у кожній області мають працювати 10 людей, а саме представник і один співробітник за кожним із напрямів [19].

Згідно з новим положенням [20], регіональні представництва омбудсмана вирішують такі питання: парламентський контроль за правами людини в регіонах, організація особистого прийому громадян, моніторинг дотримання прав, забезпечення поновлення порушених прав, організація інформаційно-просвітницької діяльності. У структурі регіонального представництва є: представник омбудсмана в регіоні та працівники самостійного структурного підрозділу секретаріату на регіональному рівні.

При представниках омбудсмана створюються експертні ради на громадських засадах як постійні органи [21].

Експертна рада при представнику омбудсмана у відповідному регіоні є постійним консультативно-дорадчим органом, який утворюється омбудсманом за пропозицією регіонального представника з метою забезпечення фахової експертно-консультативної підтримки. Наприклад, у новостворену експертну раду при представнику омбудсмана у Львівській області увійшли науковці, правозахисники, адвокати, експерти у сфері додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина та представники закладів вищої освіти [22].

Щодо представництва за кордоном, то з 2022 року набуло чинності Положення про тимчасове представництво омбудсмана за кордоном на період дії на території України воєнного стану [23], відповідно до якого омбудсман може запроваджувати тимчасове представництво за кордоном на чолі з представниками, а також їхніми радниками та помічниками на громадських засадах. Водночас омбудсман може призначити і представника, який працює на постійній основі, для тимчасового представництва за кордоном, але в межах закордонного відрядження.

Висновки. Підбиваючи підсумки, варто зазначити, що в умовах сучасних складностей бюджетування державних функцій та розвитку методів державно-громадської взаємодії потрібно провести оптимізацію структури офісу омбудсмана для уникнення дублювання повноважень і завдань. Розгалужена система консультативно-дорадчих структур при омбудсмані, крім тих, які

створені на громадських засадах (Консультативна рада при Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини, експертні ради при представниках Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, громадські експерти в представництвах за кордоном та ін.), має бути скорочена для уникнення дублювання функцій та з метою оптимізації витрат на утримання штату виконавців. Вважаємо за потрібне запровадження систематичного незалежного аудиту структури Секретаріату омбудсмена для оцінки доцільності

існуючих підрозділів та їхнього внеску в досягнення цілей і завдань. Також, на нашу думку, створення розгалуженої системи закордонних представництв омбудсмена є недоцільним через обмежені фінансові ресурси, дублювання функцій консульств і складність системи координації із центральним офісом омбудсмена в Україні. Залишається невирішеною проблема відсутності офіційно визнаної Концепції адміністративно-правового забезпечення діяльності офісу омбудсмена в Україні.

Список використаних джерел

1. Артюхов С. С. Адміністративно-правове регулювання інституту омбудсмена в Україні : дис. ... канд. юрид. наук зі спец. 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана. Київ, 2023. 225 с.
2. Банах С. В. Функції омбудсманів у сучасному світі : монографія. Тернопіль : THEU, 2016. 196 с.
3. Залюбовська І. К. Парламентський контроль за діяльністю органів виконавчої влади як засіб забезпечення законності у сфері державного управління : дис. ... канд. юрид. наук зі спец. 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Одеська національна юридична академія. Одеса, 2002. 196 с.
4. Структура офісу. *Вебсайт омбудсмена України*. URL: <https://ombudsman.gov.ua/report-2022/struktura-ofisu> (дата звернення 10.08.2025).
5. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : Закон України від 23 грудня 1997 року № 776/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 20. Ст. 99.
6. Про затвердження Положення про Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : наказ Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 14 жовтня 2022 року № 79.15/22. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v79_1715-22#Text (дата звернення 10.08.2025).
7. Організаційно-розпорядчі документи. *Вебсайт Омбудсмена України*. URL: <https://ombudsman.gov.ua/uk/organizacijno-rozporjadchi-dokumenty>.
8. Звіт за результатами оцінки спроможності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. ENNHRI. УВКПЛ. ПРООН. 2023 184 с.
9. Про затвердження Положення про Консультативну раду при Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини : наказ Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 18.10.2022 № 82.15/22. URL: https://ombudsman.gov.ua/storage/app/media/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%B8/1%D0%BD%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7_82_2022.pdf (дата звернення 10.08.2025).
10. Про утворення Консультативної ради з питань реалізації національного превентивного механізму при Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини : наказ Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 30.09.2022 № 67.15.22. URL: <https://ombudsman.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7%2067.15.22.pdf> (дата звернення 10.08.2025).
11. Про затвердження Положення про Координаційну раду з питань дотримання прав дитини та сім'ї : наказ Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 2 серпня 2018 року № 39/02-18. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/mus30466?an=1&ed=2018_08_02 (дата звернення 10.08.2025).
12. Про створення Координаційної ради з питань недискримінації та гендерної рівності : наказ Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 7 серпня 2018 року № 40/02-18. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS30468> (дата звернення 10.08.2025).
13. Про затвердження Положення про Консультативний центр Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : наказ Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 04.08.2022 № 43.15/22. URL: https://ombudsman.gov.ua/storage/app/media/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%B8/%D0%9D%D0%90%D0%9A%D0%90%D0%97_43_2022.pdf (дата звернення 10.08.2025).
14. Візит Радника Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. 2022. URL: <https://dn.gov.ua/news/vizit-radnika-upovnovazhenogo-verhovnoyi-radi-ukrayini-z-prav-lyudini> (дата звернення 10.08.2025).
15. Про затвердження Положення про представників Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : наказ Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 20.10.2022 № 84.15/22. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v84_1715-22#n6 (дата звернення 10.08.2025).
16. Представники Уповноваженого. Омбудсман України. URL: <https://ombudsman.gov.ua/uk/predstavniki-upovnovazhenogo> (дата звернення 10.08.2025).
17. Ткаліч А. О. Роль омбудсмена в системі захисту прав людини громадянина. *Наукові праці МАУП*. 2010. Вип. 2 (25). С. 199–203.
18. Майданник О. О. Інститут омбудсмена у механізмі забезпечення прав людини в Україні. *Адвокат*. 2010. № 7 (118). С. 12–16.
19. Богдан Боденчук, Дана Савицька. Тернопільщина отримала нового представника уповноваженого з прав людини. 2024. URL: <https://suspilne.media/ternopil/793211-na-ternopilsini-novij-predstavnik-upovnovazhenogo-prav-ludini/> (дата звернення 10.08.2025).
20. Про затвердження Положення про регіональні представництва Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : наказ Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 20.10.2022 № 87.15/22. URL:

https://ombudsman.gov.ua/storage/app/media/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%B8/11_%D0%BD%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7_87_2022.pdf (дата звернення 10.08.2025).

21. Про затвердження Типового положення про експертну раду при представнику Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : наказ Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 04.10.2022 № 75.15/22. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS37607> (дата звернення 10.08.2025).

22. Представники Університету – у складі Експертної ради при Представнику Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Львівській області. URL: <https://lnu.edu.ua/predstavnyky-universytetu-u-skladi-ekspertnoi-rady-pry-predstavnyku-upovnovazhenoho-verkhovnoi-rady-ukrainy-z-prav-liudyny-u-lvivskiy-oblasti/> (дата звернення 10.08.2025).

23. Про затвердження Положення про тимчасове представництво Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини за кордоном на період дії на території України воєнного стану : наказ Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 20.10.2022 № 85.15/22. URL: https://ombudsman.gov.ua/storage/app/media/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%B8/85_2022_1.pdf (дата звернення 10.08.2025).

References

1. Artiukhov, Ye.S. (2023). Administratyvno-pravove rehuliuвання instytutu ombudsmena v Ukraini [Administrative and legal regulation of the Ombudsman institution in Ukraine]. *Candidate's thesis*. Vadym Hetman Kyiv National Economic University] [in Ukrainian].
2. Banakh, S.V. (2016). Funktsii ombudsmaniv u suchasnomu sviti [Functions of ombudsmen in the modern world]. TNEU [in Ukrainian].
3. Zaliubovska, I.K. (2002). Parlamentskyi kontrol za diialnistiu orhaniv vykonavchoi vlady yak zasib zabezpechennia zakonnosti u sferi derzhavnoho upravlinnia [Parliamentary control over the activities of executive bodies as a means of ensuring legality in the sphere of public administration]. *Candidate's thesis*. Odesa National Law Academy] [in Ukrainian].
4. Ombudsman of Ukraine (2022). Struktura ofisu [Office Structure]. Retrieved from: <https://ombudsman.gov.ua/report-2022/struktura-ofisu> [in Ukrainian].
5. Pro Upovnovazhenoho Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny [On the Commissioner for Human Rights of the Verkhovna Rada of Ukraine]. Zakon Ukrainy № 776/97-VR (1997, December 23). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 20, 99 [in Ukrainian].
6. Upovnovazhenyi Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny (2022, October 14). Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Sekretariat Upovnovazhenoho Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny [On approval of the Regulations on the Secretariat of the Commissioner for Human Rights of the Verkhovna Rada of Ukraine]. Nakaz № 79.15/22. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v79_1715-22#Text [in Ukrainian].
7. Ombudsman of Ukraine (n.d.). Orhanizatsiino-rozporiadchi dokumenty [Organizational and administrative documents]. Retrieved from: <https://ombudsman.gov.ua/uk/organizacijno-rozporyadchi-dokumenti> [in Ukrainian].
8. ENNHRI, OHCHR, & UNDP (2023). Zvit za rezultaty otsinky spromozhnosti Upovnovazhenoho Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny [Report on the results of the assessment of the capacity of the Commissioner for Human Rights of the Verkhovna Rada of Ukraine] [in Ukrainian].
9. Upovnovazhenyi Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny (2022, October 18). Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Konsultativnu radu pry Upovnovazhenomu Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny [On approval of the Regulations on the Advisory Council under the Commissioner for Human Rights of the Verkhovna Rada of Ukraine]. Nakaz № 82.15/22. Retrieved from: https://ombudsman.gov.ua/storage/app/media/Накази/1наказ\82_2022.pdf [in Ukrainian].
10. Upovnovazhenyi Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny (2022, September 30). Pro utvorennia Konsultativnoi rady z pytan realizatsii natsionalnoho preventyvnogo mekhanizmu [On the establishment of the Advisory Council on the implementation of the national preventive mechanism under the Commissioner for Human Rights of the Verkhovna Rada of Ukraine]. Nakaz № 67.15/22. Retrieved from: <https://ombudsman.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/HAKA3%2067.15.22.pdf> [in Ukrainian].
11. Upovnovazhenyi Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny (2018, August 2). Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Koordynatsiinu radu z pytan dotrymannia prav dytyny ta simi [On approval of the Regulation on the Coordination Council on the observance of the rights of the child and the family]. Nakaz № 39/02-18. Retrieved from: <https://ips.ligazakon.net/document/view/mus30466> [in Ukrainian].
12. Upovnovazhenyi Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny (2018, August 7). Pro stvorennia Koordynatsiinoi rady z pytan nedyskryminatsii ta gendernoi rovnosti [On the establishment of the Coordination Council on Non-Discrimination and Gender Equality]. Nakaz № 40/02-18. Retrieved from: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS30468> [in Ukrainian].
13. Upovnovazhenyi Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny (2022, August 4). Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Konsultatsiinyi tsentr [On approval of the Regulations on the Consultation Center of the Commissioner of the Verkhovna Rada of Ukraine for Human Rights]. Nakaz № 43.15/22. Retrieved from: https://ombudsman.gov.ua/storage/app/media/Накази/НАКАЗ_43_2022.pdf [in Ukrainian].
14. Donetsk ODA (2022). Vizyt Radnyka Upovnovazhenoho Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny [Visit of the Advisor to the Commissioner of the Verkhovna Rada of Ukraine for Human Rights. 2022]. Retrieved from: <https://dn.gov.ua/news/vizyt-radnika-upovnovazhenogo-verkhovnoyi-radi-ukrayini-z-prav-lyudini> [in Ukrainian].
15. Upovnovazhenyi Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny (2022, October 20). Pro zatverdzhennia Polozhennia pro predstavnykiv [On approval of the Regulations on representatives of the Commissioner of the Verkhovna Rada of Ukraine for Human Rights]. Nakaz № 84.15/22. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v84_1715-22#n6 [in Ukrainian].
16. Ombudsman of Ukraine (n.d.). Predstavnyky Upovnovazhenoho [Representatives of the Commissioner]. Retrieved from: <https://ombudsman.gov.ua/uk/predstavnyky-upovnovazhenoho> [in Ukrainian].

17. Tkach, A.O. (2010). Rol ombudsmena v systemi zakhystu prav liudyny hromadianyna [The role of the Ombudsman in the system of protection of human rights of citizens]. *Naukovi pratsi MAUP – Scientific works of the IAUP*, 2 (25), 199–203 [in Ukrainian].

18. Maidannyk, O.O. (2010). Instytut ombudsmena u mekhanizmi zabezpechennia prav liudyny v Ukraini [The Ombudsman Institute in the Mechanism for Ensuring Human Rights in Ukraine]. *Advokat – Advocate*, 7 (118), 12–16 [in Ukrainian].

19. Bodenchuk, B., & Savytska, D. (2024). Ternopilshchyna otrymala novoho predstavnyka upovnovazhenoho z prav liudyny [Ternopil region received a new representative of the Commissioner for Human Rights]. *Suspilne – Social*. Retrieved from: <https://suspilne.media/ternopil/793211-na-ternopilsini-novij-predstavnik-upovnovazhenogo-prav-ludini/> [in Ukrainian].

20. Upovnovazheni Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny (2022, October 20). Pro zatverdzhennia Polozhennia pro rehionalni predstavnytstva [On approval of the Regulations on regional representations of the Commissioner for Human Rights of the Verkhovna Rada of Ukraine]. Nakaz № 87.15/22. Retrieved from: https://ombudsman.gov.ua/storage/app/media/Накази/11_наказ_87_2022.pdf [in Ukrainian].

21. Upovnovazheni Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny (2022, October 4). Pro zatverdzhennia Typovoho polozhennia pro ekspertnu radu pry predstavnyku [On approval of the Model Regulation on the Expert Council under the Representative of the Commissioner of the Verkhovna Rada of Ukraine for Human Rights]. Nakaz № 75.15/22*. Retrieved from: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS37607> [in Ukrainian].

22. Lviv National University (n.d.). Predstavnyky universytetu – u skladi Ekspertnoi rady pry Predstavnyku Upovnovazhenoho Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny u Lvivskii oblasti [Representatives of the University – as part of the Expert Council under the Representative of the Commissioner of the Verkhovna Rada of Ukraine for Human Rights in the Lviv region]. Retrieved from: <https://lnu.edu.ua/predstavnyky-universytetu-u-skladi-ekspertnoi-rady-pry-predstavnyku-upovnovazhenoho-verkhovnoi-rady-ukrainy-z-prav-liudyny-u-lvivskiy-oblasti> [in Ukrainian].

23. Upovnovazheni Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny (2022, October 20). Pro zatverdzhennia Polozhennia pro tymchasove predstavnytstvo za kordonom na period voiennoho stanu [On approval of the Regulation on the temporary representation of the Commissioner for Human Rights of the Verkhovna Rada of Ukraine abroad for the period of martial law in the territory of Ukraine]. Nakaz № 85.15/22. Retrieved from: https://ombudsman.gov.ua/storage/app/media/Накази/85_2022_1.pdf [in Ukrainian].

Puzyrna Nataliia,

Candidate of Law, Associate Professor,

Associate Professor at the Department of Public and Private Law

(Chernihiv Polytechnic National University, Chernihiv)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7297-0829>

ADMINISTRATIVE AND LEGAL SUPPORT OF THE ACTIVITIES OF THE OMBUDSMAN'S OFFICE IN UKRAINE

Administrative and legal support for the activities of the Ombudsman's Office in Ukraine are analyzed and characterized in the article. Attention is drawn to the fact that Ukraine, as a democratic country, must ensure effective protection of human rights using state institutions, among which one of the key roles should be played by parliamentary control in the person of the Commissioner for Human Rights of the Verkhovna Rada of Ukraine. The Ombudsman organizes his activities through an office, which must provide organizational, legal, scientific and advisory, information and analytical, scientific and expert, control and audit, material and technical, financial and other components of the Ombudsman's activities. The article notes that today the Ombudsman's office consists of: the Ombudsman himself, 9 of his representatives in areas, 25 representatives in the regions, the Head and Deputies in the Ombudsman's Secretariat, the Advisory Council under the Commissioner, the Donors' Council, the Advisory Council on the Implementation of the National Preventive Mechanism, Expert Councils under the Ombudsman's representatives, and 12 Advisors. The powers of the structural divisions of the Ombudsman's office are analyzed. It is concluded in the article that in conditions of modern complexities of budgeting state functions and the development of methods of state-public interaction, it is necessary to optimize the structure of the Ombudsman's office to avoid duplication of powers and tasks. The extensive system of advisory and consultative structures under the Ombudsman, except for those created on a non-profit basis, should be reduced in order to avoid duplication of functions and in order to optimize the costs of maintaining the staff of executors. A proposal is made regarding the need to introduce a systematic independent audit of the structure of the Ombudsman's Secretariat to assess the feasibility of existing units and their contribution to achieving goals and objectives. It is also noted that the creation of an extensive system of foreign representations of the Ombudsman is impractical due to limited financial resources, duplication of consulate functions, and the complexity of the coordination system with the central office of the Ombudsman in Ukraine.

Key words: administrative and legal support, Ombudsman's Office, activities, representative.

Надіслано до редколегії 29.08.2025
Рекомендовано до публікації 03.10.2025
Опубліковано 19.11.2025